

Отже, з огляду на суворі воєнні реалії в Україні, українська молодь доводить пріоритетність загальнолюдських (мир, свобода, гідність, життя, єдність, добро, взаємодопомога), сімейних та національних цінностей. Молодь ще більш усвідомлює важливість існування української держави – суверенітету й територіальної цілісності рідної країни, демократичних цінностей українського суспільства, що виступають запорукою щасливого майбутнього кожної молодої людини та українця.

Література:

1. https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_3_2017-57-67.pdf

УДК 159.9.018:398.21:159.973

*В.О. Гуменюк, к.п.н., магістрантка
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

АВА-ТЕРАПІЯ ПРИ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ООП

В даний час існує кілька різних підходів до діагностики та корекції особливих освітніх проблем, тому батькам дітей ООП і фахівцям, які працюють з ними, доводиться робити вибір на користь певної системи корекції. Зробити це не просто, особливо батькам, тому що їм доводиться самостійно орієнтуватися в морі спеціальної інформації, щоб зрозуміти, хто і де надати їхній дитині найбільш кваліфіковану допомогу.

Оскільки останнім часом постійно зростає кількість дітей, які мають освітні проблеми зокрема: затримку психічного та мовного розвитку, як в усьому світі, так і в Україні. Ці діти зазнають великих труднощів у засвоєнні загальноосвітньої програми. Проблема адаптації до оточуючого середовища, корекції поведінки та оволодіння навчальною діяльністю у дошкільному та і у шкільному віці дітей із ЗПР та іншими нозологіями, а саме: синдромом Дауна, аутичним спектром, гіперактивністю тощо, безумовно важлива та нагальна.

Завдання батьків та фахівців допомогти такій дитині встановити контакт із навколишнім світом. І на допомогу приходить метод АВА-терапії. Даний метод використовується в корекційній педагогіці та психології для вирішення завдань, пов'язаних з особливостями в навчанні і поведінці. АВА терапію використовують для роботи з дітьми та дорослими, у яких спостерігаються особливості в сприйнятті і засвоєнні інформації, розвитку мови і пам'яті. Оскільки АВА терапія включає в себе деякі принципи, які є основою поведінкового аналізу [3].

АВА-терапія – це інтенсивна навчальна програма, яка ґрунтується на поведінкових технологіях і методах навчання, які дають можливість вивчати вплив чинників довкілля на поведінку дитини з ООП і змінювати її, тобто маніпулювати цими факторами. В АВА-терапії виділяють

функцію поведінки, виявляють попередні чинники, реакції навколишнього середовища (перш за все людей), різні стимули, що сприяють виникненню тієї чи іншої поведінкової реакції. Цінність поведінкової терапії (АВА-терапія) підтверджена численними дослідженнями, які проводилися протягом 30 років. Найбільш розвинена вона в Америці та Ізраїлі. Фахівці й батьки, які використовували на заняттях з дітьми таку методику, як АВА-терапія, зазначають, що у дітей поліпшуються навички комунікації, нормалізується адаптаційна поведінка, покращується здатність до навчання. Крім цього, завдяки даній програмі значно зменшуються прояви поведінкових відхилень.

Найчастіше для ефективного аналізу доводиться вести досить тривалі спостереження і збирати статистичну інформацію для подальшої обробки. Для цього потрібна співпраця фахівця, що використовує АВА-терапію та всіх членів сім'ї дитини. Першим кроком фахівця з АВА-терапії є опис поведінки дитини з ООП. Для опису поточного рівня розвитку і визначення актуальних цілей проводиться тестування за системою VB-MAPP або альтернативної системи. Програма є керівництвом для фахівця з корекції на певний термін. Вона прилаштовується під реальні потреби дитини в залежності від обсягу засвоєння та опанування дитиною нових навичок, знань і цей період може тривати від двох місяців і більше. Для відстеження поточного рівня оволодіння програмою використовуються чек-листи, які заповнюються фахівець із АВА-терапії кожного заняття в якому фіксуються всі основні дані, що стосуються виконання програми і прослідковується динаміка розвитку дитини. Можна сказати, що це основний інструмент для оцінки ефективності роботи фахівця з корекції і дані для майбутнього коригування програм, що складає чотири етапи [2,5].

Перший етап: діти у природньому середовищі опановують вміння виражати свої емоції, зокрема гніву соціально прийнятним способом (замість лаятися, штовхатися чи розкидати предмети). На кожну дитину складено таблицю АВС, де описано, що частіше за все виникає у дитини агресивну поведінку (оточуючі люди, втома на заняттях у школі, садочку, вдома). Головне, щоб всі учасники освітнього процесу та корекції дотримувалися рекомендацій, які прописаних у програмі. На другому етапі відбувається закріплення матеріалу. Тобто після того, як дитина добре освоїть завдання вправа ускладнюються. Вивчені дії чергують в довільному порядку: називаємо емоцію, дихаємо, вимальовуємо гнів, називаємо емоцію і так далі. Завдання вважаються освоєними, коли в 90% випадків дитина дає правильну відповідь при чергуванні вчинених вправ. За такою ж схемою вводять і відпрацьовують третій стимул і так далі. Третій етап: узагальнюємо і закріплюємо. На цьому етапі отримані навички генералізуються. Коли дитина накопичила достатню кількість освоєних важливих поведінкових реакцій приділяють увагу узагальненню. Вправи починають проводити в невеликих групах. Після цього чергують людей,

що дають дитині завдання (фахівець, мама, тато, дідусь, бабуся). Четвертий етап: завершальний. За аналогією з минулими відпрацьованими завданнями, дитина може самостійно використовувати нові, тоді додаткова робота по автоматизації досвіду вже не потрібна. Наприклад, знайомлять з новою настільною грою. Якщо у дитини виходить справитися з ситуацією програшу, значить, програма освоєна, і заняття АВА-терапією більше не потрібні. Дитина далі опановує інформацію з навколишнього середовища, як роблять це і зазвичай розвиваються діти, які не мають особливих освітніх проблем. Таким чином АВА-терапія дозволяє розділяти навчання на дрібні кроки, при цьому корекційний вплив стає найбільш ефективним [1, 4].

Поведінкова терапія на даний момент більш використовується для дітей з аутизмом. Однак це не єдине коло осіб, для яких АВА може бути ефективною. АВА-терапію можна назвати універсальними ліками, тому що вона спирається на базові механізми реагування будь-якого живого організму. Вона доступна для дітей будь-якого рівня розвитку, і може використовуватися у вихованні дітей, вивченні іноземних мов, лікуванні різних залежностей і багато чого іншого. Отже, підсумовуючи все вищесказане можна сказати, що прикладний аналіз поведінки (Applied Behavior Analysis, АВА) вважають одним з найефективніших і найрозповсюдженіших методів роботи з дітьми із аутизмом.

Література:

1. *Виготський Л. С. До психології и педагогіки дитячої дефективності. Основи дефектології.* Д., Видавництво «Лань», 2018. 120с.
2. *Гапон Н. П. Соціальна психологія: Навчальний посібник .* Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 366 с.
3. *Додзіна О.Б. Психологічні характеристики мовного розвитку дітей с аутизмом. Дефектологія. 2014.№6. С.44–52.*
4. *Засенко В. В. До проблеми особистісного підходу у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Дидактичні та соціальнопсихологічні аспекти корекційної роботи: Наук.- метод. зб.: Вип. 8. Київ : Наук. світ, 2016. С. 85-88.*
5. *Манеліс Н.Г. Ранній дитячий аутизм. Психологічні и нейропсихологічні механізми. Школа здоров'я. 2019. №2. С.6–21.*

УДК 159.923.2

*Л.В. Дорошенко, магістрантка
Національний університет “Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка”*

ВПЛИВ САМООЦІНКИ НА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Самооцінка – одна з найпопулярніших тем у психологічному середовищі. По суті своїй це психологічне та емоційне самовідчуття